

N:o 46.

Af Herr **J. Andersson i Tenhult**: *Om underdånig skrifvelse angående utarbetande och framläggande för nästa Riksdag af förslag till ny härordning enligt vissa i motionen angifna grunder.*

Under flera föregående riksdagar har fråga förevarit om en utsträckt värnpligt och ökandet af den krigsstyrka som landet nu har, utan att sådan fråga ännu funnit sin lösning och synes mig som frågans utredning försvårats genom indelningsverkets vara eller icke vara.

Det lärer väl icke kunna förnekas, hvarken att landets nuvarande krigsstyrka är otillräcklig, eller att indelningsverket i sitt nuvarande skick menligt inverkar på vårt lands modernäring, jordbruket, och derföre helt naturligt att förändringar de föregående åren ifrågasatts.

Hvarje landtman, som är delegare uti indelt rote, har sig noggsamt bekant, ej allenast att han till knektetorpet tillsläppt mera jord än som vid indelningsverkets tillkomst bestämdes, än äfven de olägenheter, som medfölja roteringen i sitt nu varande skick, derigenom att roten, utan afseende å egna angelägenheter, måste på knektens tillsägelse tillsläppa dragare, ej allenast till brukning af den jord, som ursprungligen bestämdes till knektetorpen, än äfven till den jord, som sedermera tillkommit, samt till inkörning af grödan, transport af stängsel, ved, gödsel m. m., än äfven då knekten är kommenderad göra det personliga arbetet. Detta allt torde icke vara så litet betungande för jordbrukaren i allmänhet, och i synnerhet för den mindre jordbrukaren, som har knapp tillgång på dragare och arbetskrafter.

På 1680-talet, då indelningsverket inom min ort tillkom, voro helt andra förhållanden än nu. För en persons tjänstbarheter fordrades då en obetydlighet emot nu; ehuru ständiga krig då förekommo, åtgick till en soldats aflöning ej annan ersättning än bostad, 1 kåltäppa, $\frac{1}{2}$ tunnland öppen åker, och ängsmark till två sommarlass hö, alltsammans uppskattadt till värde af en tunna spannmål, deraf ströroten, om den i hemmantal, såsom oftast var fallet, utgjorde $\frac{1}{3}$, skulle till stamroten erlægga en tredjedel med $10\frac{2}{3}$ kappar.

I mån af arbetets stigande i värde, hafva knektarne ej åtnöjts med så litet och ringa torp som från början var aftaldt, utan dessa ha tid efter annan så förstorats, att knektetorpens nu varande medelvärde i min hemort kan antagas motsvara, ej 1, utan minst 10 tunnor spannmål, hvilket i det närmaste motsvarar den rotevakansafgift, som inom Jönköpings regemente förekommer. — Dessutom måste nu för tiden, utom städja och legomål, årliga penningebidrag och insatser i sparbanken för knektens räkning af roten utgifvas.

Genom knektetorpens förstörande, har hägnadsskyldigheten i betydlig mån ökats, torpens hus fordra nu drygare underhållskostnader, och skogens värde ställer sig långt annorlunda nu än för 200 år sedan, mest kämbart för de rotar, som för kontanter måste i brist på egen skog uppköpa hvad till husens underhåll, stängsel och vedbrand är behöfligt.

Då indelningsverket tillkom, tillförsäkrades vederbörande jordegare att med de uppoffringar, som roteringen medförde den roterade jorden, från all vidare utskrifning vara befriade. — Det dröjde dock icke längre än till år 1700, då Konung Carl XII, utom det förutvarande krigsmanskapet, anbefalde uppsättande af så kallade tremänningsregemente, nemligen 3 rotar tillsammans om en man, och kort derefter en ytterligare utskrifning af 1 man på 4 rotar, och slutligen fem-mannaregementet. Efter en längre tids förlopp blef en annan utskrifning påbuden, benämnd landtvärnsmän och slutligen beväringen, hvars vapenöfningstid i senare tider blifvit fördubblad. Detta allt utan att den roterade jordens egare för sina nya uppoffringar erhållit godtgörelse, hvilka enligt bestämmelserna vid indelningsverkets upprättande skulle från dylika sedermera tillkomne uppoffringar vara frikallade.

Om man aktgifver på beväringen och de samhällsklasser, hvaraf den består, finner man, att den allra största delen deraf tillhör den arbetande klassen, samt att tjänstemännens och de bättre lottades söner i våra läroverk bildas till statens tjenare i form af löntagare, deraf en del, innan de uppnått beväringensåldern, redan såsom krigare äro an-

tagne och följaktligen ej i likhet med öfrige jemnåriga, hafva någon tunga eller annan uppoffring för någon som helst beväringsskyldighet. En annan del, som valt en fredligare bana än krigareyrket, långt innan de 5 beväringssåren tilländagått, äro anställda i statens tjenst och förty om krig skulle utbryta, behöflige på den tjenstemannaplats de hafva, och således uppenbart, att de icke i likhet med andra deras jemnåriga få våga lif och blod för fäderneslandet — och följaktligen kommer man till det resultat att, då krigsbefälet aflönas af allmänna medel, krigsmanskapet, så väl den indelta som beväringen, utgöres hufvudsakligen af den opriviligierade jordens egare och kroppsarbetaren.

Under vanliga förhållanden följes ju den grundsats, att den eller de, vare sig enskild person eller bolag, som hafva någonting att riskera eller förlora, alltid på förhand söka förebygga risken, och, i mån af hvars och ens risk, deltaga i de utgifter, som i och för riskens förekommande äro nödvändiga. Så är dock icke förhållandet i vårt land, då det är fråga om värnandet för en yttre fiende. Den enskilde jordegaren och i synnerhet den mindre jordbrukaren har minst att försvara, om en fiendtlig krigshär skulle intränga vårt land. Jemför man hans risk med städerna, större fabriker, verk och inrättningar, de större jordagodsens m. m., blifver lätt att finna hvar risk enär störst.

Det är en otvifvelaktig sanning att ett samhälle ej kan ega bestånd såsom sådant, derest ej hvar och en i sin mån samverkar till gemensam hjälp och bistånd, om den ene skulle få litet mera uppoffring än den andre, bör sådant dock icke rubba den grundsatsen, att vi alla äro af hvarandra i mer och mindre mån beroende och att ömsesidigt vara hvarandra och fosterlandet till gagn, hvar och en på sin plats och i den mån han förmår, dock att, derest förflutna tidens och fåväldets alltför hårdt tryckande hand skulle hafva ålagt vissa folkklasser och enskilde individer en större tunga än som billigheten kan fordra, rättelse så fort ske kan bör göras, och bör ej förtänkas att röster höjas, som påyrka att rättelser och jemnkningar samhällsklasserna emellan göras.

Då så väl regering som enskilde förmärka, huru angränsande länder uppbringat sina försvarskrafter till en föruticke anad höjd, så, ehuru hvarje menniska borde önska, att den tid vore inne, då krigsförödelserna hörde till ett förflutet tidevarf, kunna vi dock icke vid närvarande förhållanden underlåta att, i den mån, landet förmår hålla oss beredde att möta en möjligen kommande fiende. Och då jemväl grannländernas militärsystem i den form och utsträckning det hos dem förefinnes, icke synes i finansielt hänseende för vårt land efterföljansvärdt.

eller exemplariskt, torde något annat och för oss mera ändamålsenligt sätt böra uttänkas, fotadt på så billiga grunder att, med något ökande af vårt lands försvarskrafter, det icke under tyngden af försvaret går sin ruin och undergång till mötes.

Efter att hafva förutskickat dessa tänkesätt och de betänkligheter jag hyser, samt med fästadt afseende å den i mitt tycke origtigt och orättvist fördelade kostnaden och tyngden af de försvarskrafter, som nu förefinnas, tager jag mig friheten föreslå,

att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t till nästkommande riksmöte täcktes låta utarbета förslag till ny härordning, fotad på följande grunder:

a) Förslag till en allmän rotindelning öfver hela riket, med $1\frac{1}{2}$ mantal till hvarje rote, så väl af säterier som boställen och alla andra hemman, då af landets omkring 67,500 mantal erhålles en stamtrupp af cirka 45,000 man;

b) Att städerna för deras jord, beräknad efter taxering, jemförd med medelvärdet af taxeringen i det län de tillhöra och efter sådan beräkning, bestämma det antal rotar och krigsmän, som för hvarje stad bör uppkomma, hvars blifvande antal krigsmän förökar den här ofvan omnämnda stamtrupp;

c) Att hvarje rote utan ersättning tillsläpper så mycket jord, som i Carl XI:s indelningsverk för Jönköpings regemente är bestämd, nemligen $\frac{1}{2}$ tunnland öppen åker, ängsmark till 2 sommarlass hö och en kåtäppa, den senare innehållande 2 kappland — samt der knektetorp nu finnas, de der varande husen upplåtas och, der nya rotar bildas, boningshus af dessa uppföras, allt utan ersättning;

d) Att soldatens och hans vederlikars öfriga löneförmåner godtgöras af statens medel;

e) Att rotarne, sedan de afstått från nu beskrifna jord och hus, sedermera äro befriade från den hittills vanliga rekryteringen, underhåll af hus och stängsel, brukning och inberging af torpet samt vedbrand;

f) Att, om det manskap, som på föreslagna sätt erhålles, icke anses tillräckligt till landets försvar tillsammans med beväringen, de senares öfningstid må kunna något förlängas, liksom beväringssären förökas med ett eller högst två år; och

g) Att denna ändring af krigsmanskapet må ske med eller utan sammanhang med grundskattefrågan.

Om remiss till vederbörligt Utskott, anhålles.

Stockholm den 24 Januari 1879.

J. Andersson,
från Jönköpings län.

N:o 47.

Af Herr **Carl Mejenqvist**: *Om ändringar i tulltaxan.*

I och för fyllandet af statens behof, har Kongl. Maj:ti nåder föreslagit, att en förhöjd tull af kaffe och socker skulle åsättas, men då dessa artiklar i alla händelser skola från sydligare länder införas, utan att med den förhöjda tullafgiften inhemska produktion eller tillverkningar skyddas, torde man böra utleta andra artiklar, som, på samma gång förhöjda tullintrader vinnas, skydda inhemska fabrikat och hvarigenom vårt land icke blefve öfversvämmadt af dels sådana varor som i tillräcklig mängd inom landet kunna erhållas, dels undveke att öfverhopas af sådana lyxartiklar, som vi utan olägenhet kunna undvara.

Det förefaller mig, om ej onaturligt, åtminstone motbjudande att genom tullafgifter höja priset å födoämnen, men då ett statsbehof måste fyllas, torde bland andra utvägar äfven sådana tillitas, då i första hand uppmärksamhet bör fästas å de varor, som inom vårt land, om ej till hela behofvet, dock till större delen deraf kunna erhållas.

Efter att hafva förutskickat dessa betänkligheter och mina enskilda tankar, tager jag mig friheten föreslå,